

MAGYARÁG

1939. Nov. 6

VIII. No. 308

2 lei

Tulajdonos és felelős kiadó:
ÖZV. PÁSZTOR EDENE

Alapította: **PÁSZTOR EDE**

Felelős szerkesztő:
Dr. ZOLTÁN JENŐ

Bejegyezve: Tribunalul Bihor Ordonanța No. 15—1938. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea—Nagyvárad, Piața Mihai Viteazul 4.

Vég-sőkig kiéleződött a finn-szovjet viszály

A vörös flotta kész a harcra

— **mondotta a szovjet admirális a rádióban**

A finn miniszterelnök rádiószózata A Szovjet megszállja a kijelölt pontokat?

(Moszkva. Havas). Omagin, a szovjet hadiflottájának parancsnoka beszédet mondott a rádióban:

— A vörös flotta — mondotta — készen áll minden eshetőségre. Ha parancsot kapunk, harcba szállunk, hogy megküzdjünk a Szovjetunio minden ellenségével.

Egész Szovjetország területén a haditengerészlet érdekében hatalmas propaganda folyik. A „Periskop” című filmet, amely a haditengerészek életét mutatja be, a kitűzött időnél előbb fejezték be Leningrádban és bemutatták Moszkvában és a vidéki városok összes mozgósínházaiban.

Az olasz sajtó szerint csökkent a békés megegyezés lehetősége

(Róma. Stefani). Az olasz lapok helsinki tudósítói közlése szerint az utolsó 24 órában a finn-szovjet békés megegyezés lehetősége csökkent.

(Páris. Havas). A francia lapok nagy figyelmet szentelnek az egyre jobban kiélező-

dó szovjet-~~finn~~ viszálynak. A sajtó rokonszenve Finnország felé fordul. A párisi lapok a finn kormány határozottságát és nyugalmit dicsérik és leszögezik, hogy az Egyesült Államok teljes erkölcsi támogatásban részesíti Finnországot.

Helsinki lakosságát rádió szolították fel, hogy készüljön el minden eshetőségre

(Helsinki. Havas). A hatóságok felhívást intéztek a finn főváros lakosságához és felszólították, hogy őrizze meg nyugalmit. Azon negyedek polgári lakosai, amelyeket még nem üritettek ki, ruhákat és élelmiszereket csomagoljanak össze, hogy készen állhassanak minden eshetőségre.

(Kopenhága. Havas). A Politiken című lap moszkvai tudósítója megállapítja, hogy a Kreml vezetői mindent elkövetnek a békés megoldás érdekében. Nem lehet tudni, hogy ha a tárgyalások nem vezetnek eredményre,

a Szovjet megszállja-e azokat a pontokat, amelyeket a finn kormányhoz intézett

jegyzékben a maga számára kért?

A lap valószínűnek tartja, hogy a Szovjet

elfoglalja a kitűzött szárazföldi és tengeri pontokat és azután újból felszólítja Finnországot a békés megegyezésre.

Mit mondott Erco?

(Amszterdam. Reuter). A „Telegraaf” című lap Erco finn külügyminiszter nyilatkozatát másként közli, mint a többi lapok. A holland lap tudósítójának a finn külügyminiszter a következőket mondotta:

— A Szovjet kérésének 75 százalékát hajlandók vagyunk teljesíteni. Tengeri bázist azonban nem engedhetünk át,

mert akkor nem érdemelnénk meg a független állam nevet. A finn javaslatok békés jellegűek.

(Helsinki. — Havas.) Erco finn külügyminiszter a külföldi sajtó képviselői előtt a következő nyilatkozatot tette:

— A „Pravda” cikke, amely oly éles támadásban részesített, csak beszédem nem hű fordításán alapulhatott. A Erco végül kijelentette, hogy nem tudja milyen fordulatot fognak venni a további tárgyalások.

A finn miniszterelnök drámai rádiószózata

(Helsinki. Reuter). Cajander finn miniszterelnök rádióbeszédet mondott s ebben többek között a következőket szögezte le:

— Semlegességünk semmi szín alatt sem szolgálhat a szovjet törekvéseinek ugródeszkájaként.

A finn miniszterelnök ezután kijelentette, hogy a Hangó vidéki támpontok átadása Finnország függetlensége szá-

mára jelentene veszedelmet.

— A világ közvéleménye megítélheti majd, — folytatta tovább beszédét Cajander, — hogy a Szovjetet honnan fenyegeti tulajdonképpen veszedelem.

A miniszterelnök beszédét azal fejezte be, hogy a finn nép függetlensége megvédése érdekében felkészült minden eshetőségre.

Asszonyok és rabok dolgoznak Finnország hatari megerősítésén

Cajander kijelentette, hogy a finn erőket nem lehet lerombolni. Ki fog derülni, hogy kinek a részéről fenyeget támadás. Finnország és a Szovjet álláspontja nagyon eltávolodtak egymástól.

Nemcsak a férfiak, de az asszonyok tízezrei, sőt a börtönbeli foglyok is a hatá-

megerősítésén dolgoz-

A nemzetvédelmi kölcsönt rövidesen kibocsátjuk. Senkitől sem fogadtunk el tanácsokat és magatartásunkat magunk határoztuk meg. A világ — hiszen — velünk van és mi megvédjük semlegességünket.

Leningrád helyőrségét megerősítették

(Moszkva. DNB). A finn küldöttség szombat délután a Kremlbe ment, hogy átvegye Molotov levelét.

(Zürich. MII). A Neue Züricher Zeitung szerint a szovjet-~~finn~~ tárgyalások borus légkörben zajlanak. A szovjet

parlament legutóbbi ülése óta a szovjet sajtót és rádiót erős hazafias hullám öntötte el és Erco Beck lengyel külügyminiszterre emlékeztetik. — A svájci lap jelentése szerint Leningrád helyőrségét megerősítették.

Bulgáriától is tengeri bázist kér a Szovjet

(Róma. Stefani). A „Corriere d'Italia” angol hírforrásra hivatkozva azt írja, hogy Szovjet Bulgáriától is tengeri bázis létesítésének engedélyezését kéri.

Mai számunk 8 oldal, 2 lei

A „City of Flint“-re felhúzták az amerikai lobogót

Németország tiltakozik a norvég kormánytól a hajó lefoglalása ellen

(Koppenhága. Associated Press). Az Egyesült Államok norvégiai követe hivatalosan közölte kormányával, hogy a Haugesund kikötőjében tartózkodó City of Flint újra az amerikai legénység birtokában van és a hajó kitűzte az amerikai lobogót. A jelentés szerint a németek azzal az ürüggyel vették a hajót a kikötőbe, hogy az egyik amerikai matróz súlyosan megbetegedett. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy a matróz betegsége nem oly súlyos, hogy feltétlen paratratétele szükséges volna és azt közölte is a német parancsnokkal, aki ennek dacára horgonyt vetett. Ezután a norvég hatóságok lefoglalták a hajót és a német legénységet internálták.

Koppenhága. (Reuter.) A norvég tengerészeti hatóságok hivatalosan közlik a következőket:

A norvég tengerészeti hatóságok engedélyt adtak a City of Flintnek, hogy a norvég felségvizeken áthaladhasson. Ezzel szemben a City of Flintet a rajta levő német parancsnok minden engedély nélkül Haugesund kikötőjébe irányította. A City of Flintet tíz norvég hadihajó vette körül, a kikötőbe kísérté, ahol a hatóságok a hajót azonnal elkozták, a német személyzetet pedig internálták.

(Berlin. DNB). A City of Flint gözös körül újabb a következő fordulat történt. A gözös szabadonbocsátása érdekében Roosevelt elnök intervenciót. A gözös német parancsnok vezetése mellett ennek értelmében elhagyta Murmanszk kikötőjét. A német parancsnok a legmesszebbmenőleg eleget óhajtott tenni Roosevelt kérésének. Közben a hajón egy amerikai matróz megbetegedett és a német parancsnok norvég kikötő felé vezette a hajót, hogy az amerikai matrózt segélyben részesíthessék. A norvég hatóságok azonban nem voltak tekintettel eme körülményekre és a hajó német parancsnokát, valamint legénységét internálták. A német kormány ebben az ügyben tiltakozó jegyzék küldésére készül. A tiltakozó jegyzéket az oslói német követ juttatja el a német kormányhoz.

A „City of Flint“ elindult Glasgowa

(London. Reuter). A City of Flint amerikai legénységével a fedélzetén a norvég Bergen kikötőjéből elindult. A hajó

nap múlva érkezik. Az amerikai hajó ott kirakodik.

Újból összeül az oslói csoport

(Koppenhága. Havas). Az oslói csoport újabb értekezletet tart Koppenhágában. Az

Szombat délután 6 órakor

Roosevelt aláírta a semlegességi törvényt

(London. Reuter). Szombat délután 6 órakor Roosevelt elnök aláírta a fegyverszállítási tilalmat feloldó törvényt, amely ezzel az aláírás után nyomban érvénybe lépett. A Newyork Herald Tribune ezzel kapcsolatban azt írja, hogy a szövetségesek 44

értekezleten Luxemburg is részt vesz. Az értekezlet célja a semlegesség fenntartásának technikai feltételeit megtárgyalni.

Hadijelentések

(Berlin. DNB). A német védőerők főparancsnokságának jelentése szerint a nyugati fronton helyi jellegű tűzérési tevékenység volt.

(Páris. Havas). A francia főhadiszállás jelentése szerint az arcvonal különböző részein járőrtevékenység volt.

De Bono Albániában.

(Róma. Stefani). De Bono tábornok egy cirkáló fedélzetén Albániába érkezett.

Párisban nagy örömet keltett az amerikai semlegességi törvény megváltoztatása

(Newyork. Associated Press). Az amerikai sajtó beszámol arról, hogy Párisban a Pittmann-féle semlegességi törvény megszavazásának hírére hatalmas lelkesedéssel vették tudomásul. A francia sajtó élénken kommentálja Bankheadnek, a képviselőház elnökének franciabarát nyilatkozatát is.

A newyorki dokkokban már csomagolják azokat a nehéz bombavető repülőgépeket, amelyeket az új törvény alá

írása után elindítanak Franciaország felé. A francia kormány hír szerint ötmillió dolláros hitelt fog nyújtani az United Aircraftnak és még egy amerikai repülőgépgyárnak üzemük kibővítésére és anyagi alapot nyújt több repülőgépgyár építésére is. Ezenkívül külön díjakat tűz ki a szállítási határidő előtt szállított repülőgépekre.

Ugy tudják, hogy Finnország is nyolcszáz repülőgépet akar rendelni Amerikából.

A francia vadászgépek megfutamodásra kényszerítették a német bombavető gépeket

Forbachot ágyuzta a német tűzértség

(Páris. Havas). A francia vezérkar kiadott jelentése szerint az elmúlt hét utolsó napjain kizárólag felderítő tevékenység folyt. A német repülőgépek megkísérelték Forbach felé 12 rajból álló repülőgépegységükkel a támadást, a francia vadászgépek megjelenése után a német gépek nyomban visszafordultak. A német messzehordó tűzértség erős tűz alá vette Forbachot, amelyet 20 lövedék ért. A lövedékek nagy kárt nem okoztak, de jelezték, hogy a német nehéztűzértségnek sikerült a várost belőnie. A német tűzértséget egyébként — a francia felderítő gépek jelentése szerint

— Forbachtól keletre megerősítették. Egy másik német fel-

derítő-raj Elzász felett, Müllhausen közelében végzett felderítést. A raj egy része Belfort körül tért vissza a német vonalak mögé.

(Bern. Havas). Svájci értesülések szerint a német műszaki katonák a Rajna medrét szabályozzák. A munkálatok főleg a Rajna mellékfolyóinak szabályozására irányulnak. A munkálatokból arra következtetnek, hogy a németek a Rajna felső folyásánál akcióba akarnak kezdeni.

Francia hadihajó elsüllyesztett egy német tengeralattjárót

(London. Reuter). Az angol tájékoztató minisztérium közlése szerint a német kereskedelmi flotta 13 egységét fogták el az angolok, míg 8 gőzöst saját legénysége súlyosított el. Egy német tengeralattjáró elsüllyesztette a Baul (?) francia gőzöst. Az 5870 tonnás gőzös 33 főnyi személyzete közül kettő meghalt. A többieket angol kikötőbe szállították. A 13 ezer tonnás „Sig” skandináv gőzös robbanás következtében elsüllyedt. Legénysége közül 15 életét vesztette, 3 pedig eltűnt.

Párisi jelentés szerint egy francia hadihajó elsüllyesztett egy német tengeralattjárót. 10 tengerész életét vesztette 13-at a francia hajó fedélzetére vett és egy francia kikötőbe szállított.

Arábia követet küldött Párisba

(Páris. Havas). Saudi-Arábia követet küldött Párisba. Saudi-Arábia követe Fuad Hamza bej, akinek kinevezése igen komoly időkben történt. Saudi-Arábia és a Franciaország közötti jószony a szíriai és a libanoni mandátumra nézve valóban jelentőségű.

A „Gestapo“ a levélbélyegeket is vizsgálja.

(London. Reuter). A német Gestapot új feladattal bízták meg. Ez a szervezet egy újabb rendelet alapján a külföldre címezett levelek bélyegeit vizsgálja felül. Rájöttek ugyanis arra, hogy a bélyegek alatt egyesek üzeneteket közvetítettek. A bélyegek alá ezt írtoák: Éhezünk. A forradalom már előkészül.

Mussolini beszéde a „Vittorio Veneto“ évfordulóján

„Olaszország erejét a holnap felé irányítja“

(Róma. Stefani). Az olasz nép szombaton tartotta az 1918-as győzelem évfordulóját. A Palazzo Venezia erkélyéről Mussolini olasz miniszterelnök beszédet mondott, amelyben rövid szavakkal méltatta a nap jelentőségét. Mussolini beszédében utalt arra, hogy az

erős és független Olaszország, amely világhatalmi helyzetre tett szert, a holnap felé irányítja minden erejét és akaratát. Az olasz nép a győzelem évforduló alkalmából lelkes ünnepségekben részesítette miniszterelnökét.

Veje halotti torán halt meg a százéves gazda

(Arad). Nagylak községben halotti tort ült a Péter-család. A toron megjelent az elhunyt apósa, Péter András százéves gazda is. Az aggyastyán a családi körben borozgatás közben hirtelen a szívéhez kapott és élettelenül esett össze. A százéves aggyastyán tragikus körülmények között bekövetkezett halála az egész vidéken nagy részvétet váltott ki.

Határzónában lakó birtokosok igazolványa

Egész terjedelmében közöltük a katonai zónák felállításáról és az ország védelme által szükségelt intézkedésekről szóló törvény végrehajtási utasítását, mely a 17. szakaszban előírja, hogy a katonai zónákban lévő lakók, akik betöltött 15 éven felüli korban vannak, arcképes személyi jogosítvánnyal kell rendelkezzenek, mely törvényes igazolásul szolgál a katonai zónában való tartózkodásuknak. A nemzetvédelmi légügyi és tengerészeti, belügyi és közrendészeti minisztériumoknak újabb, a „Monitorul Oficial” 1939 október 23-án közzétett együttes határozata szerint, a határzónákban lakóknak, vagy birtokosoknak ezen jogosítvány kiállításáért 1940 február 1-ig kell folyamodniuk a megyeszékhelyi helyőrség parancsnokságához, a helyi rendőrségi közlegek útján. A jogosítvány — municipiumokban és városokban — a „Buletinul de populatie”-nak a katonai hatóság általi láttamozásából áll; községekben pedig egy „Bilet de identitate” kiállításából, melyet a katonai hatóság láttamoz.

— Felhívás a kereskedőkhöz
A város közigazgatási ügyosztálya közli: Megállapítást nyert, hogy sok nagybani vagy detailkereskedő, akik közszükségleti cikkeket árusítanak, nem mutatták be az árspekula-elleni törvényben előírt árlistákat. Más kereskedők csak egyszer mutatták be, holott minden tíz napban kötelesek újlag bemutatni. Másrészt a városházára több panasz érkezett, amiért a kereskedők nem tüntetik fel az árakat az árukon, vagy pedig olvashatatlan írással függesztették ki. Utoljára hívjuk fel az összes nagyvárad kereskedők figyelmét, hogy alkalmazkodjanak a törvényhez, mert különben 3—5 ezer leies pénzbüntetésben, vagy 1—15 napi fogházbüntetésben részesülnek. Az árlistát minden hó utolsó két napja 8—9-én és 18—19-én kell bemutatni a városháza II. emelet 21. számú szobájában.

Töltőtoll javítást szakszerűen, gyorsan és olcsón végez a Pásztor Ede cég.

Régi olcsó árak Legnagyobb választék! Csak jó minőség DEUTSCH Posztóáruház

„ELECTA” szövetek egyedüli lerakata

Hárommillió lejes kölcsönt vesz fel az Iparkamara a Kereskedelmi Csarnok adósságainak kifizetésére

Lemond Dumitrescu elnök — utóda Seitan Ionel

A bucaresti lapokban már megjelent a rendelet, amely szerint a minisztertanács megengedi a nagyvárad Kereskedelmi Kamarának egy három millió lejes kölcsön felvételét. A rendelet szombaton megérkezett a nagyvárad Kereskedelmi Kamarához is.

A Kamara a három millió kölcsönt a Kereskedelmi Csarnok épületének rendbehhozásá-

ra, valamint a Csarnokot terhelő adósságok fedezésére kívánja felhasználni, hogy a Csarnokot tehermentesen vehesse át a Kamara.

Mint érteünk, a Kamara a kölcsönt a Victoria banktól szándékozik felvenni. Tekintve azonban, hogy a Kamara elnöke és a Victoria bank igazgatója ugyanaz, Dumitrescu le fog mondani a Kamara elnöki

tisztségéről, mivel inkompatibilis lenne a helyzet, ha ő mint elnök, a saját igazgatása alatt levő bankból veszi fel a Kamara három milliós kölcsönét.

A Kamaránál valószínűnek tartják, hogy a lemondó Dumitrescu helyére a Kamara elnöki székebe Seitan Ionel, az Egyesült Bank igazgatója kerül.

Miniszterközi bizottság megszabta az árletörési akció első lépéseit

(Bucuresti. Rádiójelentés). A csütörtöki minisztertanács határozata értelmében tegnap összeült a miniszterközi bizottság, amely a spekuláció elleni és a közszükségleti cikkek hiányának elűntetése érdekében szükséges intézkedéseket beszélte meg. A bizottság elhatározta, hogy érintkezésbe lép a Nemzeti Szövetkezeti Intézettel, hogy az gabonával lássa el azokat a városokat, ahol nincs elegendő buza. A gyümölcsfélék és turófélék szállítását is intenzívebbé teszi. A bizottság elhatározta, hogy kérni fogják a minisztertanácsot: utasítsa a CFR-t, hogy bocsásson a városok élelmiszer és egyéb közszükségleti cikkeinek ellátására elegendő vagont a termelők rendelkezésére.

Elhatározták, hogy a tejtermék-gyártást szigorú ellenőrzés alá veszik és a spekulációt megakadályozzák. Hasonlóképpen felülvizsgálják a világító petróleum és benzén belföldi eladási árát és megakadályozzák az áremelésüket.

Megállapította a bizottság, hogy a fővárosban elegendő tűzifa és szén van, azonban mégis javasolják, hogy a kedvezményes „szezon” tűzifa szállítási tarifát hosszabbítsák meg december 31-ig. A tüzelőanyagoknál meg fogják állapi-

tani a minimális árat. Az értekezlet végül utasította a nemzetgazdasági minisztériumban működő bizottságot, hogy a spekulánsokkal és árdrogistákkal szemben a legszigorúbb szankciókat alkalmazza.

Alarmtörvény alapján járnak el az árhírek szerzőivel szemben

A pénzügyminisztérium a leghatározottabban cáfolja mindazokat az árhíreket, amelyek

megváltoztatásáról (devalorizálás, pénzfelhígítás, stb.) elterjedtek.

uj adók bevezetéséről, a fizetések vagy nyugdíjak csökkentéséről és a lei értékének bármilyen formában történő

A pénzügyminisztérium az ilyen árhírek terjesztőivel szemben az alarm-törvény alapján fog eljárni.

Vasuti baleset Bucuresti közelében

(Bucuresti). Egy petróleumszállító tehervonat a Bucuresti melletti Pantelimon állomáson összeütközött egy ott

veszteglő kocsiszerelvénnyel. Tizenhatsz vagon kisiklott és felborult. Emberéletben nem esett kár.

WEYGAND

A KICSAPOTT DIÁK ÉS A FRANCIA AKADÉMIA TAGJA

„A béke nagyobb vitézséget követel, mint a háború“

1933 májusában a francia akadémia ünnepi ülése szokatlan képet nyújt. A „halhatatlankok” terme zsúfolva van katonákkal, politikusokkal és a diplomáciai testület tagjaival. — Mintha nem is a tudomány ünnepe, hanem egy katonai parádén lennénk. Az Akadémiát ugyanis abból az alkalomból hívták össze, hogy tagjául avassák a francia nagyvezérkar főnökét, Foch barátját, Max Weygand tábornokot.

A székfoglaló beszédet pedig, minden várakozás ellenére nem barátja, Foch emlékének szentelte, hanem Joffre marsall emlékeztére, aki Franciaország védelmét megszervezte.

A védekező harc katonája

„A béke nagyobb vitézséget követel a hadseregtől, mint a háború, — mondta ebben a székfoglaló beszédben Weygand — A hadsereg visszautasítja azt a vádat, hogy nem több romboló eszköznél. Ellenkezőleg büszkén vallja magát építő szervnek is, neveli a soraiba került ifjúságot, az ország határain túl, a gyarmatokon civilizatórikus munkát végez és az összes nemzeti megnyilatkozásoknak nyugodt biztonságot nyújt. A hadsereg volt és lesz mindenkor biztonságunk és civilizációnk védője, fegyelmünk és hazafiságunk iskolája. Így őrizheti meg a hadsereg azt a tiszteletet, amely körülveszi.”

Weygandnak ez a beszéde jellemző személyére és ideáljaira. A tábornok nem beszél a francia győzelmekről. Az egyetlen harc, amelyet részletekben ismertt a beszéd keretében, a Marnei csata, amely védekező harc volt, a hadsereg szervezésének módját pedig nem háborús, hanem békeállapotában ismerteti. Leírja azt az emlékeztető haditettét, amikor a tábornok a marnei csata után egyedül lovagolt a hold fényénél a szomszédos hadsereg elé az ellenség ülközésére vonatkozó parancssal. Ahogy költői szavakkal leírja ezt az éjszakát, a francia próza egyik legszebb oldalát írja meg.

A nagyvezérkarnak az akadémikusok zöld frakkjába öltözött főnöke nemcsak kiváló katoná, de a századok során kifinomult francia kultúra képviselője is.

Belgiumban született...

Az ülésen Weygand szavaira Jules Cambon, a legkiválóbb francia diplomaták egyi-

ke válaszolt, leírva az új akadémikus jellemét és gyermekkorát.

„Joffre megsejtette az ön tehetségét — mondta Cambon — de nem ismerte gyermekkorának egyes eseményeit, amelyek pedig bebizonyították, hogy már zseni gyermekkorban milyen parancsolásra-készséget áruolt el. Elmesélték nekem, hogy egyszer a liceumban vezére lett tanulóitársai forradalmának és egy olyan valóságos ostromot szervezett meg, amelyet csak katonai beavatkozással törhettek le, ami végül is a gyermek Weygandnak az iskolából való kicsapásához vezetett.”

Cambon leírja ezután, hogy milyen boldoggá tette Weygandot ez a kicsapás, mert ennek köszönhetette, hogy végül is

szülei beleegyeztek, hogy katonai pályára lépjen.

1867-ben született Belgiumban és már gyermekkorában katonai sikerekről ábrándozott. De számtanban megnyitkozó tehetsége miatt szülei más pályára szánták. A fentemlített kicsapás után aztán megvalósíthatta vágyait. A híres Saint Cyr-i katonai iskolába került, melynek elvégzése után hosszú ideig lovasági tiszt volt, majd oktatót iszt a lovasági iskolában.

1913-ban Joffre, aki akkor a legfelsőbb haditanács alelnöke volt, a tiszték egy csoportját fogadta és figyelmes lett Weygand alezredesre és biztató szavakat intéz hozzá. Nem sokkal később pedig Weygand kíséri el Joffret egy oroszországi küldetésre.

„A háborút nem azért nyertük meg, mert beszennyeztük magunkat“

A cári udvarban, egy bankett során egy német tábornok mellé kerül és itt jegyezték fel róla a következő párbeszédet:

— Én magam is jártam Elzászban, — mondja a német tábornok, — még pedig abban a városban, amelyet Önök valaha Thionvillennek neveztek.

— Ugyebár, — feleli Weygand — szép az a város, amelyet önök ideiglenesen Diedenhofnak kereszteltek át?

Egy év múlva kitört a háború, amelynek során Diedenhofból ismét Thionville lett.

A háború egész ideje alatt Foch marsall intim munkatársa. 1918-ban mikor Foch lett a szövetséges csapatok legfőbb parancsnoka, Weygandot vezérkari főnökké nevezi ki, majd a versaillesi szövetséges bizottságnak lesz titkára, mikor Foch annak elnöke.

Foch környezetében Weygand képviseli a mérsékelt aránylatot, amely hiszi, hogy a háború véglegesen véget ért és most egy hosszú, békés korszaknak kell elkövetkeznie. Foch-al szemben, aki egy diadalmas berlini bevonulást tervez, Weygand befejezettnek látja Franciaország feladatát abban a pillanatban, hogy a fegyverszünetet kérő német delegáció Erzberger vezetésével megérkezik.

1920-ban, a lengyel-orosz háború idején, amikor a versaillesi rendszert veszély fenyegeti, Weygand is részt vesz a katonai akcióban. Ennek előfeltétele azonban, hogy a lengyelek bizonyítsák be, hogy a békeszerződés megvé-

déséről, nem pedig újabb katonai kalandról van szó.

Három évvel később, megkezdte politikai karrierjét, mikor Szíriába küldik, hogy a forradalmat letörje. Másfél évig marad ott és megbízható politikusnak és értelmes kormányzóknak bizonyul, aki erőszakot csak a legszükségesebb esetben alkalmaz.

— Mióta Ön Szíriában van, nem beszélnek többé róla, — mondja neki Poincaré és minden bizonnyal ez a legnagyobb dicséret, ami egy gyarmati kormányzót érhet.

— A háborút annak dacára nyertük meg, hogy sárban is gázoltunk, nem pedig azért, — mert beszennyeztük magunkat — így jelentette be a háború befejezését Weygand a nagyvezérkarnak és ezek a szavak jellemzőek maradnak egész életére. Ő maga sokkal inkább hasonlít egy tudóshoz, mint egy katonához. „Nagyon lusta vagyok, de sajnos, nincs időm lustálkodni” — szokta mondani magáról és tényleg, reggeltől késő estig irodájában dolgozik, minden kérdést személyesen vizsgál be, és csak ezután kerül a sor — nem a pihenésre, hanem a kultúremler szükségleteinek kielégítésére, a színházra koncertre, olvasásra.

Politikáról, különösen pedig belpolitikáról sohasem nyilatkozik. De ha Franciaország külpolitikai irányáról esik szó, Weygand mindig régi jelszavát hangoztatja:

— Előbb biztonságot, azután leszerelést.

Ez Weygand vezérelve. — A francia hadsereg főparancsnoka

ma sem lát egyebet a háborúban, mint a tartós béke megvalósításának kellemetlen, — de szükséges eszközét.

Egész öltöny kabát, valamint kisebb szövetdarabok, úgyszintén vászonnemű, abrosz, törülköző, damaszt, dítin, flanel és barchet

a régi olcsó maradék árban kapható
Steiner maradókosnál
Calea Victoriei 3, udvarban balra.

János bácsi

hogy lehet az, hogy Molotov beszéde egyformán tetszett Berlinben, Londonban és Párisban?

— Gondolom Berlinbe' azér', örültek, mer' az angolokat és franciákat szitta, Párisba' meg Lodonyba' meg azér', mer' a németeknek szip szavakat mondott, egyebet semmit. A mig csak teszi a szipet gondolja Csemberlénny, addig nincs baj, miután nemrégiben Moszkvába jegyre léptek. De a házasságból ugy láccik nem lesz semmi, sőt ugy láccik, a moszkvai menyasszony burkoltan mégis felmontta az jegyessiget, mer' kijelentette, hogy szabad a keze.

— Hát a finnekkel mi lesz?

— Én azt hiszem, a végén meg fognak egyezni, mer' hogy nem akarnak ugy jární, mint a lengyelek, mer' hogy most olvastam, hogy a párisi lengyel kormányt is elkütték egy vidéki faluba. A finn kormánynak mán csak egy tanya jutna.

— Mondja, öregem, mi az oka annak, hogy az árak olyan rohamosan emelkednek.

— Nem tudom, instállom, de azt látom, hogy az árakat makszimáják, a fizetéseket pedig minimalizáják. Mer' az ár az maksimum, a fizetés pedig minimum. Az ár ugy emelkedik, mint egy vadászpilótógép, a fizetés pedig ugy száll lejjebb, mint egy ejtőernyős rekorder.

Varrógépet és kerékpárt

javitok, veszek és eladok. — Singer gépalkatrészek raktáron. — Autogén hegesztést és petroleum gyorsfűző javítást garancia mellett vállalom.

Jakab műszerész Str. Avram Iancu No. 5.

— Egy vérszahályozó szer. Az „Urodonal” előmozdítja a vérkeringést és az ereket rugalmassá teszi. Dr. R. Dumas, Vichy fürdőhely kezelőorvosa, megemlíti, hogy az érlelmeszedés egyetlen egyszerű gyógyszere az „Urodonal”, mert a vérnyomás csökkentése révén szabályozza a vérkeringést. Az „Urodonal” kiküszöböli a húgysavat és a koleszterint, amelyek kimondottan mérgező hatással vannak a vérnyomásra. Urodonal kúra után mindenki jobban érzi magát és a kedélye is felvidul.

A LAKÁSÁT TAKARITJA

Hát a szervezete
érdekében mit tesz?

Nagyon sok betegséget elkerülhetnénk, ha rendszeresen „kisepernők” a salakokat és mérgező anyagokat, amelyek teletömik szerveinket és vérünket. Felhalmozódásuk okozza a legtöbb bőrbetegséget, beteges elhízást, reumát, emésztési és vizelet zavarokat és az időelőtti megöregedést. Hirneves professzorok bebizonyították, hogy az Urodonál a szervezet legjobb védelmezője, mert biztosítja a húgysav, urea, okszálsav, coleszterin, felesleges zsiradék és mindennemű salakos lerakódás tökéletes eltávolítását.

URODONAL

kiűzi a mérgező anyagokat a szervezetből

Kapható gyógyszerboltokban és drogériákban

CHATELAIN KÉSZÍTMÉNY, MEGBIZHATÓ MARKA

BENEDEK LÁSZLÓ

a világhírű magyar professzor
amerikai tapasztalatairól beszélFeleségével: ZILAHY IRENNEL együtt a háboru kitörése
az Aquitania óceánjárón érte az egyetemi tanárt

(Budapest). Most érkezett haza amerikai tudományos előadó utjáról Benedek László egyetemi tanár, a Pázmány Péter tudományegyetem elnevezésű idegkórtani klinikájának európai híré vezetője. A new-yorki egyetem pszichiátriai klinikája hívta meg, hogy nagyszabású kutatásainak eredményét az amerikai tudósok előtt ismeresse.

Szíves volt fogadni, kiemelve, hogy ezenkívül nem kíván a nyilvánosság számára nyilatkozni.

Kérdésekre elmondta, hogy eleget akart tenni a new-yorki egyetem pszichiátriai klinikája meghívásának, amely őt kiuntető módon arra kérte, hogy az agydaganatok lokalizálásáról az ő újabb körjelzői eljárásának alapján előadást tartson.

Ezt az előadást a meghívott ideggyógyászok és előkelő hallgatóság előtt tartotta meg. Benedek professzornak igen nagy sikere volt és az előadást számos hozzászólás érdekes vitaanyaggal gazdagította.

— Kereste-e professzor ur az alkalmát arra, — kérdeztem — hogy az amerikai ideg- és elmegyógyintézeteket tanulmányozza és az európai viszonyokkal összehasonlítsa?

— Természetesen, — válaszolta, — ez volt a második fontos célja kiutazásunknak.

Mintegy ötven tudományos intézet, elsősorban az ideg- és elmegyógyintézetek tartozó

klinikákat, tudományos kutató intézeteket látogattam meg.

— Ezekben az intézetekben alkalmam volt tanulmányozni a beteganyagot, a berendezést, sőt a szakkönyvtárakat is. — Mindenütt határtalan udvariasságot és figyelmet tapasztaltam.

— Hogy a tudományos szolidaritás milyen nagyfokú, erre nézve el kell mondanom, hogy még a közegészségügy szolgáltatásában álló hatalmasan kiépített intézmények vezetői is a legnagyobb előzékenységgel álltak rendelkezésemre. Fáradtságot nem ismerve avattak be az egészségügyi statisztikák régebbi és legújabb szövevényeibe, valamint a „Governments Report” kéziratába, a melyeket a washingtoni kormányzósági hivatalokban tartak fel előttem. Hasonlóképpen a bűnözők viszonyai felől is teljes képet nyújtottak.

— Az ideg- és elmebajjal kapcsolatban mily tapasztalatokat szerzett méltóságod az Egyesült Államok speciális viszonyait véve alapul?

— Egészen véve az idegbetegségek az európai viszonyokhoz képest kisebb eltéréseket mutatnak.

Igy például a nálunk annyira gyakori sokgócú keményedés (fertőzőes idült idegbetegség: sclerosis multiplex) az Egyesült Államok területén sokkal ritkábban észlelhető. — Az utóbbi években az ugynevezett járványos agyvelőgyulladás is produkált sajátos

lokalizációval jellemzet képet. A különböző klinikákon alkalmam volt a néger betegeknek az idegrendszeri luesnek a mi anyagunkban kevésbé gyakori edényformáit vizsgálni.

Az agydaganatokban a klinikai és kórházi beteganyag igen gazdag, tekintettel az agysebésznek rendkívül fejlett voltára.

Általában a felvételeknek 0.2—2.6 százalékát teszi ki. — Számos esetben volt alkalmam megvizsgálni operáció előtt agydaganatban szenvedő betegeket, utána pedig az exakt helyi megállapításainkat az operáció alatt megfigyelhetni. Az agysebészeti központok közül a bostonit, a new-yorkit, a sanfranciskóit, a baltimoreit kerestem fel és Cutler, Naffziger valamint Cushing a híres agysebész utóda, Dandy klinikán az operációkon is résztvettem.

— Mi a véleménye a tanár urnak, mennyire fejlettek az amerikai intézetek?

Gazdag intézetek

— Az amerikai intézmények színvonala a legjobb európai intézetekével is lépést tart. — Sőt. Tekintve a kutató intézeteket és könyvtárak felszerelését a technikai és ápolói „staff”-nak az európai viszonyokat — messze túlszárnyaló javadalmazását az intézetek segédszemélyzetével való gazdag ellátását, a tudományos kutató ösztönzők bőségét, valamint az alapítva-

nyozás bőkezűségét, ezek az amerikai intézetek az európaiakat sok tekintetben felülszárnyalják.

— Rockefeller, Hopkins, Carnegie és más mecénások jótékonyágát számos közegészségügyi és kutató intézmény élvezi és örökíti meg.

— A kísérleti kutatóintézetekben egyébként meglepő a kísérleti állatokban való gazdagság. Például a baltimorei Élettani Intézet függőkertjében több mint kétszáz majom várja a különböző kísérletekbe való bevonását.

Mosolyogva tette hozzá, hogy náluk összesen két özvegy majom van.

— Az amerikai elmebetegségekben az európai viszonyokkal szemben mutatkozik-e valami földrajzi különbség? — kérdeztem tovább.

— Az elmebajok mélyenszántó emberi folyamatok. Lényeges különbséget aföldrajzi és oekológiai viszonyok szerint nem tudtam megállapítani amerikai utazásom alatt.

A néger, indiánusok, philipinók elmebetegségi formáit, lényeges kritériumaikat tekintve, — ugyanolyannak láttam, mint a fehér faj elmekórtani egységeit.

A betegségek számárányát tekintve is azeurópai viszonyoknak megfelelő adatokra bukkantam. Jelenleg a 122,775,046 számláló lakosából az Egyesült Államok területén az összes állami és magán kórházakban klinikákon 468,945 elmebeteg állott gyógykezelés alatt.

Egy év alatti felvételek száma az állami intézetekben 101,839-et tett ki.

Feltételesem elbocsájtott az utolsó statisztikai évben felügyelet mellett 44,402. Az utolsó évek átlagmegbetegedése — (morbilitása) 100,000 lakosra számítva 266,2 volt, — amely szám a különböző európai országoknak 1—4 az 1000-hez ará számának felel meg.

Amikor elbucsuztam Benedek tanártól még megkérdeztem, hogyan érkezett haza feleségével Zilahy Irén művésznővel, hiszen a háboru kitörése az angol Aquitáninán, az Atlanti-óceánon érte el.

— A háboru híre igen mély hatást gyakorolt a hajó utazókörönségére és bizony nem voltak megnyugtatóak az angol rádióknak naponta többször leadott híradásai amelyek az angol gőzösöknek és kereskedelmi hajóknak az elsüllyesztéséről számoltak be. Ezenkívül a hajó fedélzetén utközben gyakran tartottunk mentési gyakorlatokat, nem is szólva arról, hogy a megtöveket a kabinokban az ágyak mellé kellett kikészíteni, a kabinok ajtaját pedig az éj folyamán nyitva kellett tartani.

Ezek mind olyan intézkedések voltak, amelyek túlzott optimizmusra nem jogosítottak fel bennünket. Ezekről, valamint utazásunknak társadalmi és kulturális történeti vonatkozásairól egyébként a magyar rádióknak megírt cikkeimre rövidesen feleségem fog beszámolni.

VARSO DRÁMÁJA

a világhírű dramaturg szemszögéből

Franz Teodor Csokor izgalmas elbeszélése a háborús vásárról. „Azon az este csillaghullás volt — és másnap kitört a háború“

„Az igazat és csak az igazat fogom elmondani“ ezzel az eskü mintával, amelyet a bíróság előtt a tanúk tesznek le — kezdte meg megrázó elbeszélését Franz Teodor Csokor.

Mert ő is tanu volt...

Egy ország összeomlásának volt a szemtanúja.

Hogy ki ez a Franz Teodor Csokor? Igen híres, a volt Ausztria egyik legjelentékenyebb írója. Az évszázad legnagyobb osztrák dramaturgjának tartották. 1937-ben megkapta a „Burgtheater gyűrűjét“ azt a gyűrűt, amelyet rövid időközökben a kor leghíresebb európai dramaturgjának szoktak adni. Kívül csak néhány író, közöttük Arthur Schnitzler, és Gerhart Hauptmann kapták meg a gyűrűt. Több műve, verses könyve, regénye pelent meg és öt színdarabja került színre.

Az Anschluss éppen Lengyelországban találta és Csokor — bár árja volt és nem kellett tartania az új rezsimtől — nem tért vissza Bécsbe, hanem az önkéntes száműzetést választotta.

Igy Csokornak alkalma volt közelebb megfigyelni a lengyel állam fennállásának utolsó 18 hónapját és végig élni ezt a történelem folyamán is ritkán végbement megrázó drámát.

A háború veszélye illuzorikusnak tűnt fel Varsóban

— Szép őszt vártunk Varsóban. Beszélték a háborúról is, de meggyőződés nélkül nagyon hosszú ideig tartottak a tanácskozások. Azután meg Danzigéri? meg a korridoréri? Hiszen ebben az évben jelentette ki a Führer, hogy közöttük és Pilsudszky marsall népe

között nincs semmi ellentét.

— Nem, a háború veszélye illuzorikusnak tűnt Varsóban. A város élte nyugodt, vidám életét. Hallatszottak hírek koncentrációsokról is, de ezt inkább óvintézkedésnek tekintették, hogy adu legyen a kormány kezében a tárgyalásoknál.

— Azon az estén csillaghullás volt. Nyugaton, az erdő egyik fekete pontján tisztán látszott a Jvorki parkban, Lengyelország legnagyobb emlékháza. Sehol semmi világosság, mert gázvédelmi gyakorlatot jeleztek. Ezüst karcok cikéztak szerte az égbolton, reflektorok keresték a támadást színelő repülőgépet.

— Másnap reggel a házvezetőnő izgatottan kellett fel: kitört a háború. Valóban háború volt. Az állomáshoz vezető

uton már hallani lehetett a közeli villamosművek gyászosan hangzó szirénáit. A városban azonban nem történt semmi. Nem akarták komolyan venni a háborút, amely pedig az éjpelel orvul rájuk tört. A városban azonban nem történt semmi. Mindössze két repülőgép jelent meg. Csak este esett le két bomba az állomás körül, azzal a felejthetetlen zajjal, — mintha egy óriási kés vágódna egy hatalmas kőszőrűkőhöz.

— Az éjszaka már többet felkeltett bennünket a szirénákkal, reggel pedig megrázódtunk a házat a közeli robbanások ereje. Az uccán már csak a gyalogság szabályzata szerint lehetett közlekedni, tiszter is a földre kellett vessük magunkat a lövedék szilánkok elől.

— Már az első nap jelentős változást hozott az életünkben. A barátomnak, — akivel együtt laktam, — behívót kézbesítettek, én magam pedig el kellett hogy hagyjam a várost.

— Indulásra készültünk. Mielőtt elindultunk volna, utolsó tekintetet vettem köröskörül. Az emberek új bort hoztak. Az első 11 bomba a tworki emlékházra esett. A repülő kasszárnyának nézték az épületet. A betegek megborzadva szaladtak széjjel és most rémületben tartják az egész környéket.

Varsó nyugodtan fogadta az első bombákat

Háboruban lassanként a civil is elveszíti polgári mivoltát. Az ember elszakad azoktól, akikkel együtt élt, a dolgaitól, amelyeket megszokott. Amikor azzal a késsel tisztítja a körmét, amelyikkel eszik, amikor a csupasz földön alszik és onnan figyeli, hogy honnan süvitenek a bombák, akkor a civil is katonává lesz.

Varsó nyugodtan fogadta az első bombákat. Anglia és Franciaország beavatkozásának a híre rendkívül örömmel töltötte el a lakosságot. Nem tudták, hogy akkor, mikor a szövetségesek követségei előtt tüntetnek, azok már elhatározták, hogy Lublinba költöznek, mert a németek áttörték a lengyel védelmi vonalat és az előcsapatok már közelednek Varsó felé. Egyetlen idegen sem maradhatott Varsóban. Egy lengyel család ajánlott fel egy helyet az autójában. Lila, kék s zöldbe álcázott autók, megrakott kocsik és szekek tülekedtek az uton. Közöttük gyalogosok, minden vagyonukkal a hátukon. Nagy demokrácia a menekülés.

Az autóján vivő család egy földbirtokos rokonához mentünk és azt hittük, hogy vidéken megpihenhetünk. Nyugalmat találhatunk — és békét.

Barátságos, de rövid fogadtatás után, gyorsan figyelmeztettek: Ne maradhatok itt. — Itt mindnyájan életveszélyben vagyunk. Nem tudom, milyen parancsnokságot sejtetek

itt a németek, állandóan bombázzák a kastélyt. Még a világhírű felelős előtt el kell indulniuk, mert ha meglátják a gépet, mindnyájan elvesztünk.

Az autót tulajdonosa benzint után érdeklődött. A földbirtokos azonban keserűen mosolygott: — a hadseregnek nincs elég.

Még a hajnal felkelte előtt tovább indultunk az autóval. A vendéglátó családtól Lublinban váltunk el. Én dél felé akartam kerülni és utközben egy jezsuita kolostorban találtam menedéket. Leirhatatlan pillanatokat éltem itt át, egyrészt azt a vallásos buzgalmat látva, ami Európában már csak Lengyelországban figyelhető meg, másrészt a kolostor mellett elhelyezett kórházi betegek szenvedéseit látva. Soha sem fogom elfelejteni azt a pillanatot, amikor megérkezett egy 300 sebesült katonából álló csoport, amikor megjelent a megcsönkített testű sereg — mankóra támaszkodó ifjak, mind lepedőbe burkolódzva.

Egy tehervonattal mentem tovább. Azonban néhány kilométer után megállt a vonat. A vasuti vonalat a levegőbe röpítették a németek. Egy kisebb társasággal gyalogosan indultunk el Rawaruska irányában. Rawaruskában borzalmas bombázás fogad. Éppen vásárnap volt.

A következő éjjel egy kis faluba jutottam, ahol már az

autók százai gyűltek össze. Egyetlen alvó hely sem volt üres. Egy öreg zsidó házában kaptam végül egy táborigyat és az öreg vett pártfogásába. Sok mindenem mentem keresztül, történtek velem szenzációs és borzalmas dolgok, Tarnopolban a menekültekre irányított gépfegyvertüzebe kerültem, láttam egy nőt, aki — miként Niobe — a melléhez szoritotta gyermekeit és a bombákkal teli ég felé szórta átkait, de semmi sem hatott annyira reám, mint a lublini kolostor és ennek a falucskáknak a zsidója, akinek a nevét sem tudom. Mert itt valami általánosságról, valami emberiről volt szó, ami megmarad a nap múló valóságai a háború, a győzelem, a vereség után is, mert magukban hordanak valamit, a föld magasabb végzetéből.

Azok között a frontok között, amelyek körül az utolsó napokban bolyongtam ott volt az orosz front is. Végül Zaleszczykbe jutottam és ott — mint egy csodát — sérületlen ablaku, vagonokból összeállított vonatokat láttam, melyek pontos menetrend szerint közlekedtek. A csernowitzai román szerezvény volt.

Ki a felelős az összeomlásért?

A Tyrnau palotában levő román hivatali óriási tömeg állta körül. A tömeg által megostromolt iroda ajtaja egyszerűen csak megnyílt és a tisztviselő megszólalt:

— Átmehetnek a határon mindnyájan — kiáltotta. De gyorsan.

Az emberáradat megindult a határt elválasztó híd felé. — Nem kellett egy lépést sem tennem. Sodort a tömeg. Román földre értem...

A kis hotelszobára nehéz csend ült. Kérdések szegeződnek Csokor felé: — Ki viseli a felelősséget az összeomlásért?

— Nem tudok és nem is akarok politizálni. A ünnösség megállapításának kérdése, — mert a bűnösség kérdése fennáll — az utókor dolga. Az biztos, — hogy Lengyelország csak mint demokrata állam maradhatott volna fenn.

— Mi a véleménye a háborús válságról, ami ma keresztül vonul az emberiségén?

— A válság annak tulajdonítható, hogy a népek azt hiszik, hogy az életükben is ugyanannak az erkölcsi felfogásnak kell uralkodni, mint az emberek között. A múltban a népek még tekintetbe vették, az isteni eszményt és amikor az emberiség hibázott legáltalában lelkiismeret furdalásaik voltak. Ma az erkölcsi eszmény kezd kiveszni a népek életéből. A magam részéről meggyőződéseim, hogy a rossz végeredményben annak sem használ, aki az egészet okozta. Amíg nem mondanak le az érdek és csak az érdek politikáról, amíg az erkölcs üszörléte nem tér vissza a népek életében is, addig katasztrófáról katasztrófára fogunk menni...

Írógépet

vesz, elad, javít

GOLDSTEIN

Oradea, Str. A. Iancu 5.
Telefon 35-27

ERIKA írógépek
kizárólagos
képviselete

Másolásokat, sokszorosításokat vállalunk.

Wesselényi és Ady városából (Zilahi levél)

Évszázadok török és tatár dúlásától menekülve lapul Zilah a Meszes oldalához védelmet keresőn.

Igazi népek kohója ez a katalan, ahol a belekerült nyersanyag összeolvad s az erdélyi egyetértés drágaköveit választja ki magából.

A mult is a jelen is az egymásrautaltságot s a megértést parancsolja itt. A 48-as Wesselényi Miklós szelleme, a magyar és román jobbágyságot fel szabadító s az összeittlakó népek egyenlőségének szelleme még itt él e város kövei között, bár Wesselényi érbeöntött alakja nem tekint le a hetivásárokon hullámozó román magyar paraszti tömegre.

Ezt a szellemet sugározza ki az „ösi iskola” a Wesselényi kollegium minden sarka is; itt szivta magába a „népért siró” bus bocskoros nemes” Ady is „magyar irodalomtragikus végű” zsenije azt a határtalan népszerűtetet, amely erőt adott egész életén át — még széthulló testével is —, hogy verssel és cikkel, élőszóval és sokszor kemény asztalracsapással küzdjön az „elnyomottak és eltiportak, a magyarok és nem magyarok” emberibb sorsáért.

Ady itt szivta a vén Szilágy ösi nedvét, amiből kinyílt költészetének legdinuvialisabb virága: „hiszen magyar, román és szláv bánat, mindég egy bánat marad”.

Ez az iskola adta az erdélyi irodalomnak a tragikus végű Koós Kovács Istvánt s a magyar ifjúság számtalan más jelesét.

Ma is, élén mint igazgató, az erdélyi szemmel látó Szász Árpáddal, ez az iskola rázza fel az álmos kisváros magyarságát, ahol egyedüli kulturmegnyilvánulás, az utóbbi időkben, e kollegium diákjai által rendezett előadások, diákestélyek, ahol amellett, hogy magyar kulturát adnak; új fiatal tehetségeket bányásznak ki ebből a katalanból és indítanak feltűző gonddal utra.

Kettőnek nevét már számon kell tartani:

Kádár István finom humoru írásaival lépett elő, Pop József nevével pedig mint költő fogunk találkozni — reméljük — máshol is.

Régebben a magyar iparos olvasókör ifjú csoportjai is fejtek ki számottevő kulturamunkát, de egy idő óta ez a működés szünetel s így a magyar kulturális támogatásra legjobban ráutalt iparos, munkás és földműves ifjúság kallódik, mint nyáját vesztett juh, nem érzi a közösség összefogó támogató erejét.

Itt volna a Magyar Népközösség igazán népszerűtő magyartmentő szerepe.

De érthetetlen, hogy még nem tudnak Zilahon a népközösség megszervezéséről. Ez

csak vágy a számukra s talány, hogy hol akadt el a szervezés terve.

Beszélnék ugyan népközösségi megbízottáról, népirodákról Szilágy megyében, de maga a nép még minderről semmitsem tud a városban sem, nem beszélve a falukról, ahol Diósadi, Göröcsön, Panit földművesei nem is hallottak „Semmiféle közösségekről”. Itt valakik elvágnak minden jóakaratu teneni akarást.

Az iparoság helyzete nehéz. A folyton fokozódó drágulással nem bírják az iramot. A

timárszinben — amelyet „Is-tenegedelmével építettek 1848-ban” — ömlik a panasz. Itt árulnak ideiglenesen a zilahi csizmadia mesterek, innen látják el a nagy vidék lakosságát lábbelikkel. Vagyis csak árulnának, de hiába van a sok vevő, nem merik eladni a kész csizmát.

A hétfőn megvásárolt anyagból készült csizma árából már szombaton — a vásár után — nem tudják megvenni a következő nyersanyagát, mert közben a talp, a bőr 15—20 százalékos drágul.

„Mi kérem nem önállóak va-

gyunk. Kiszolgálói vagyunk a bórkereskedőnek” — mondja az egyik.

„Dolgozunk mint az állat, hajnaltól éjfélig s amit eladunk azt mind nekik adjuk vissza, még az adót sem tudjuk félretenni belőle”.

Valami reményt keltett bennük a Népközösség kisiparos akciója, de csak úgy vesznek szívesen minden megmozdulást, ha az nem kerül semmilyen újabb megterhelésbe.

Semmi újabb megterhelés, csak segítség kell a halódó szilágysági kisiparnak.

Józsa Béla.

IPAROS UJSÁG

Körforgás az iparosok körül

Nyugodt megfigyelések alapján nem is tud már bosszankodni az iparos, hanem keserű mosoly vonaglik az arcán azon új ravasz fogásokon, amit egyes személyek vele szemben alkalmazni igyekeznek. Ugy az iparos lapokban, mint a napilapok tudósításaiban olvashattuk, hogy az iparosok egységbe való tömörítése helyet ügyes fogással Bukarestben kettészakították. Így adódott a kérdés, hol a helye az iparosságnak? Mi iparosok nagyon jól tudjuk, hol a helyünk. Tudtuk ezt éveket ezelőtt is, de ugylátszik, hogy azok az urak, akik 4 évvel ezelőtt megbolygatták az iparosságot, azok nem tudták, hol az iparosság helye, de nem tudják most sem, mert most is a széthúzó és az egyenetlenséget szítják. E kórtáncnak szomorú zenéjét az iparosság zugolódása adja meg, mely nem képes lerázni magáról állandóan fals hangot dirigáló karmesterét. Egy elvesztett pozícióért képesek félrevezetni az iparosság nagy tömegét, — csak azért, hogy egy újabb területi kihasználás lehetőségét biztosítsák maguknak. Újabb ígéret, újabb csalétek amely az iparosság legérzékenyebb pontja a volt ipartestületi vagyoniok felszínrehozása. Ezen fájó seb, amely lassan a behegedés felé tartott, most újra feltépődik de nem azért, hogy az igazi orvossággal gyógyítsák, hanem csupán egy újabb ígéretnek benem-tartásán való elmélkedésre. Egy ur, aki már többször ígért de az ígértét mindenkor megtartotta magának, most ismét ígér és pediglen nem kevesebbet mint azt, hogy visszaadja az iparosságnak az elvett ipartestületi vagyont. Honnan jött ez a nemes gesztus, mert ez mind nagyon szép, lehet, hogy talán belátva e vagyoniok pusztulását, mely sem az államnak, sem az iparosságnak hasznos nem hajt, s talán, ha az iparosság újra birtokába jut volt testületi helyiségeinek, az csak hasznos hozhat a köznek, ez dicséretre méltó munka volna. De nézzük tovább egy

kicsit, mi az ára ezen ígéret betartásának. Nem sok, csak egy kis költőzködést igényel, a munkaügyi minisztériumból a Nemzetgazdasági minisztériumba. Ez igazán nem sok. — Most kérdezzük meg saját magunktól, miért lennénk mi jobb gyermekei a Nemzetgazdasági minisztériumnak, mint vagyunk a Munkaügyi minisztériumnak, ha annak az urnak az ígéretein kívül még van más gyakorlati jelentőségű hatásköre, miért nem próbálja azt a munkaügyi miniszteriumban gyakorolni, az iparosság javára. Ha az ígéret szerint csak ilyen feltétellel lehet megkapni a volt ipartestületi székházakat, akkor ez nekünk fölösleges gyanus. A kézműveskamara, — ha egyáltalán lehet róla beszélni, — a munkaügyi minisztérium kebelében is felállítható. Ne akarjanak minket iparosokat előrángatni azon egyének, akik érzik, hogy elvesztették játszmájukat és újabb csalétek kidobásával akarják az iparosságot ugródeszkának felhasználni. Ne üljön fel az iparosság senki bomlasztó ígéretének, ne tegyük magunkat nevetségessé hiu ábrándok felujtásával, — ne hagyjuk magunkat kettészakítani. Akiket megismertünk a multban, nem változtak a jelenben sem. Az elvesztett és meg nem érdemelt pozíciókat, mi nem vagyunk hajlandók senkinek sem visszaszerezni, csak azért, hogy a mi jóhiszeműségünkkel visszaéljenek. — Mi egy percig sem adtuk fel jogos kérdésünket és igényünket de az álprófétákban nem hiszünk. W. P.

Textil és Ruházati Céh hírei

A Textil és ruházati céh értesíti tagjait, hogy titkári hivatala (P. Mihai Viteazul No. 6 Keresk. Csarnok épület, első emelet) minden nap délelőtt 10-től fél 2-ig, valamint szerda este 8 óráig tagjai rendelkezésére áll.

A Textil és ruházati céh saját bizottsága szerda este 8 óráig tagjai rendelkezésére áll.

Légvédelmi felhívás. Fel-szólítjuk mindazokat, akik a gázelőadást a Munkakamaránál hallgatják, hogy a kiállított ellenőrző könyveik átvételére a str. Alexandri 13. sz. alatti irodában f. hó 7-én estig feltétlenül jelenjenek meg. A f. hó 11-én este 7 órakor tartandó előadáson csak a könyvecs-kével rendelkezők vehetnek részt. A vas- fém és építőipar-céh igazgatósága.

Gázálarcok. A vas, fém és építőipari céh tagjait kérjük, hogy jelentkezzenek mindazok irodákba, akik a gázálarcot a betegséglelyző után rendelték meg. Hozzák magukkal a nyugtájukat, hogy közös tabló felfektetésével reklamálhassuk meg a gyárnál az álarccokat. — Valamint azt, hogy egyszerre hozathassuk le a tagjaink kényelmére. Egyben meg akarjuk óvni tagjainkat az esetleges késedelmes szállításból származható büntetésektől. A vas, fém és építőipari céh igazgatósága.

FELHÍVÁS. Felhívjuk a Szamos tartományi építőipari Bresla tagjainak figyelmét, akik mesterkönyvüket vagy iparigazolványukat az oradeai Munkakamarához adták be és még a mai napig sem intézték el, hogy adevérintájukkal vagy a kérvényük számával a Bresla központi titkári hivatalában str. Alexandri 13 alatti d. e. 9 órától 11-ig és este 6—8-ig megjelenni szíveskedjenek, — hogy minél sürgősebben el tudjuk készíteni a kimutatást, amit a Munkakamara részünkről kér. Az építőipari céh titkára.

MAGYARSÁG

korán reggel minden
trafikban kapható

Elmozdították helyéről a Román Nők Egyesületének elnökségét. A nemzetnevelésiügyi minisztérium, mint felügyeleti hatóság elmozdította az orthodox Román Nők Egyesületének vezetőségét. Az indoklás szerint az elnöknő — Cantacuzino hercegnő — megakadályozta az ellenőrzést, az iratokat lakására szállította. Az egyesület élére interim-bizottságot neveztek ki, amelynek elnöknője Tatarescu királyi tanácsos felesége.

A gázvédelmi előadások további sorrendje

A gázvédelmi előadások rendjében változást léptettek életbe, amennyiben azokat ezentúl nem reggel nyolctól-tízig, hanem dél után háromtól ötig tartják a Katolikus körben. Ugyanakkor még egy újítást vezetnek be és pedig, hogy a magyar anyanyelvű közönség számára a román előadás után magyarul is ismer tetik a kurzus tartalmát.

A kurzusok folytatólagos sorrendje egyébként a következő:

november 6: H és J,
november 7: K,
november 9: L és M,
november 10: N és O,
november 11: P és U,
november 13: R és Z,
november 14: S,
november 15: T és V.

A kurzusok színhelye a Katolikus Kör, mindennap 3-5 óráig. Mindenki hozza magával gázmaszkját, mert a közönséget átvezetik a gáz-szobán.

Al Capone kiszabadul

(Chicago. Reuter). Al Capone, a világhírű gangszter ezen a héten kiszabadul a fegyházból. Al Capone az újságírók előtt kijelentette, hogy mint békés polgár akarja élete hátralévő részét leélni floridai pánceios villájában.

Rádió műsor

Hétfő

BUCUREȘTI. 7.30 Rímikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport vízállásjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. — 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 19.17 Millöcker-kettősök. 19.45 Hírek. 20.10 Operarészletek. 20.45 Hírek. 21 Rádiózenekar. 22.30 Hírek. 22.45 Zongorahangverseny. 23.15 Gramofonlemez. 23.45 Hírek.

BUDAPEST I. 7.45 Torna hírek és gramofon. 8.20 Étrend 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13 Déli harangszó. 13.10 Énekszámok. 13.55 Zongoraszámok. 14.30 A rádió szalonzenekara. 17.15 Diákfélóra. 18.15 Előadás. 18.40 Hanglemezek. 19.20 Táncalemezek. 19.50 Előadás. 20.25 Zongora. 20.40 Előadás. 21.10 Operaházi zenekar. 22 Előadás. 23 Nótás zenés egyveleg. 24.25 Hanglemezek.

Magyarság

1 lej, mégis mindent megtud belőle.

Kérje minden trafikban!

SPORT

Kijelölték a Jugoszláv elleni magyar labdarúgó válogatott keretét

(Budapest). A jövő vasárnap, Belgrádban tartandó magyar-jugoszláv válogatott labdarúgó mérkőzésre Vitéz Ginzery Dénes, az MLSz kapitánya játékos-keretét jelölt ki, melynek tagjai a következők:

Kapusok: Tóth Szeged, Boldizsár Kispeszt, és Csikós Nemzeti. Hátvédek: Biró Hungária, Kiss Hungária, Korányi Nemzeti. Fedezetek: Szalay Ujpest, Baráth Szeged, Sárosy III. Ferencváros, Balogh Ujpest, Szalay Nemzeti. Csatárok: Ádám Ujpest, Kincses Kispeszt, Vincze Ujpest, Gazdag Szombathely, dr Sárosy Ferencváros, Cseh Hungária, Hidas Ujpest, Sütő Gamma, Zörgő Törekvés, Toldy Gamma, Tóth III. Ujpest, Kalocsay Kis-

pest. A végleges csapatot a keddi és szerdai edzőmérkőzések után állítja össze a szövetségi kapitány.

Ma: NAC-NISTRU

Utolsó bajnoki mérkőzését itthon játssza a NAC az FC Nistru ellen. A hatalmas gólaránnyu vereségek után felfrissített csapattal veszik fel a küzdelmet a zöldfehérek. A eorganizált csapat így áll fel vasárnap: Borbély (uj) Ujvári Szilágyi (uj), Krausz, Iovan (uj), Haláti, Madács, Pop, Jakabovits, Smagniot, Feisthammel. A bajnoki mérkőzés vasárnap délután fél 3 órakor kezdődik a Károly pályán.

Nem épül fel az új csillagvárosi elemi iskola

Szubvenciót ad a város a kisebbségi iskoláknak

Megírtuk, hogy Chirila Augustin polgármester Kolozsvár-ra utazott a helytartósághoz a költségvetés módosítása tárgyában. A módosítással kapcsolatos kérdésekben Chirila polgármester és Popescu pénzügyi főnök megindokolták a változások szükségét. A részletes módosításokról a polgármester a jóváhagyás megérkezése után fogja a nyilvánosságot tájékoztatni. Egyelőre csak annyit közölt a polgármester, hogy miután a belügyminisztérium nem engedte meg a

városi póthitel felemelését, a város a bevételeket kénytelen volt 4 millió lejfel csökkenteni. Ennek folytán a kiadásokat is csökkenteni kellett.

A csillagvárosi iskola építésére felvett összegeket ezért törölték. Ezidén nem épül fel Csillagvároson az új elemi iskola.

A módosítás során a városi költségvetésbe jelentékeny összegeket vettek fel a római katolikus, református és luteránus elemi iskolák szubvenciójára.

Anglia elismeri a japánbarát kínai kormányt?

(Tokió. Domei). Az Ashahi Shinbun című nagy japán lap munkatársát tegnap fogadta Chamberlain angol miniszterelnök és kijelentette, hogy ha Japán módosítja Angliával szemben tanúsított magatartását, úgy Anglia hajlandó a maga részéről szintén más szemmel tekinteni Japán akcióit és esetleg elismerni a most megalakítandó japánbarát kínai kormányt is.

(London. — Reuter.) Japán és Anglia között a viszony javulófélben van. Szó van a japán-angol tanácskozások újra felvételéről, amely valószínűleg a Vang-Csin-Vei új kormány első nyilatkozata után indul meg.

(Tokió. — Domei.) Namura japán külügyminiszter egy óra hosszat megbeszélést folytatott az amerikai nagykövettel. A

megbeszélés nem volt hivatalos jellegű.

Hustalan napok a cseh-morva protektorátus területén

(Berlin. DNB). A német kormány a cseh-morva védnökség területén megszüntette a cseh hadbíróságok működését. Egy másik rendelet arra vonatkozik, hogy a védnökség területén levő vendéglőkben és étkezdékben hetenként egyszer hustalan napot kell tartani, az étlapokat egyszerűsíteni kell. Az étlapokon csupán egy meleg, két hideg előétel, kétféle étel és egyféle sajt szerepelhet.

Ó c s k a OLMOT VESZEK

bármilyen mennyiségben.

Pásztor Ede

nyomdavidallatnál Oradea, Piața Mihai Viteazul 4.

Apróhirdetések

ÁLLÁS

Szijgyártóság adja le címét a kiadóba. 4586

Cipész segéd javításra felvétetik. Aranyics. Str. Gojdu 7. 4614

Megbízható újságárosokat és újságárosnőket a reggeli órákra jó keresettel felvesszünk. Jelenkezni a kiadóhivatalban.

Cipész munkások felvétetik. Karajos, Rimler Károly utca 25. 4613

Bihar és Hegyközkövcsei, továbbá külön rugyivásárnyel és Fugyi községek és Kis- és Nagyszántó községek részére jó jövedelemmel újságárosokat felvesszünk. Jelenkezni a kiadóhivatalban.

Csizmadiá segédek felvesszük alja munkára, esetleg ziccre is kiadom. Piața Josia 28. 4612

Újságárosokat (lehelnek nők is) friss reggeli laphoz fix fizetéssel és jutalékkal felvesszünk. Jelenkezni a kiadóhivatalban. Csakis rendes, megbízható személyek jelentkezzenek.

Ügyes mindenek bejárónő felvétetik. Orbánné, Ciorogariu utca 16. 4611

TEL-ELADÁS

Két jókarban levő bőrkabát eladó. Str. Cogălniceanu 7. ajtó 1. 4593

Villanymotor 1 lóerős és modern gyermekkorci eladó. Vasile Conta. 8. Zsurka. 4615

A volt városi szállótelep mellett (Str. Stroiescu), a nagy-állomástól alig 5 percrenyire, több, ház építésére is kiválóan alkalmas földterület eladó. Ertekezni a tulajdonosnál d. 3-10-ig Str. Franceza 12

KÜLÖNFELE

Akarja tudni jövőjét? Kerresse fel Stellát, Schubert utca 2 alatt. 4616

Vendéglői konyha jó forgalmu kiadó. Str. Princ. Mihai 12. 4600

NYOMATOTT PASZTOR EDI
CÉGNEL ORADEA.